

Торайғыров университетінің
ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫ

НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ
Торайғыров университета

**ТОРАЙҒЫРОВ
УНИВЕРСИТЕТІНІҢ
ХАБАРШЫСЫ**

Педагогикалық сериясы
1997 жылдан бастап шығады

**ВЕСТНИК
ТОРАЙҒЫРОВ
УНИВЕРСИТЕТА**

Педагогическая серия
Издается с 1997 года

ISSN 2710-2661

№ 4 (2020)

Павлодар

НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ
Торайгыров университета

Педагогическая серия
выходит 4 раза в год

СВИДЕТЕЛЬСТВО

о постановке на переучет периодического печатного издания,
информационного агентства и сетевого издания

№ KZ03VPYU00029269

выдано

Министерством информации и коммуникаций
Республики Казахстан

Тематическая направленность

публикация материалов в области педагогики,
психологии и методики преподавания

Подписной индекс – 76137

Бас редакторы – главный редактор

Бегентаев М. М.

д.э.н., профессор

Заместитель главного редактора

Ответственный секретарь

Пфейфер Н. Э., *д.п.н., профессор*

Нургалиева М. Е., *PhD доктор*

Редакция алқасы – Редакционная коллегия

Абибуллаева А.,

д.п.н., профессор

Бурдина Е. И.,

д.п.н., профессор

Жумагаева Е.,

д.п.н., профессор

Фоминых Н. Ю.,

д.п.н., профессор (Россия)

Снопкова Е. И.,

к.п.н., профессор (Белоруссия)

Мирза Н. В.,

д.п.н., профессор

Донцов А. С.,

доктор PhD

Шокубаева З. Ж.,

технический редактор

За достоверность материалов и рекламы ответственность несут авторы и рекламодатели

Редакция оставляет за собой право на отклонение материалов

При использовании материалов журнала ссылка на «Вестник Торайгыров университета» обязательна

<https://doi.org/10.48081/BFIY1817>

Н. Х. Ахтаева¹, Г. К. Исмаилова², Б. Н. Азимбаева³

¹Павлодар педагогикалық университеті,
Қазақстан Республикасы, Павлодар қ.

^{2,3}Шәкәрім университеті,
Қазақстан Республикасы, Семей қ.

ИНТЕРНЕТ-ДИСКУРС АЯСЫНДА ШЕТ ТІЛІН ОҚЫТУ ПРОЦЕСІНДЕГІ КОМПЕНСАТОРЛЫҚ ҚАБІЛЕТТЕРДІ ДАМУ

Аталмыш мақала интернет дискурс аясында шет тілін оқыту процесінде компенсаторлық қабілеттерді әлеуметтік желілердің мысалымен дамытуына арналған. Интернет-дискурс аясында білім алушылардың коммуникативтік әдеттерін әлеуметтік желілердің мысалында зерделей келе, автор компенсаторлық қабілеттерді дамытудың негізгі проблемалары мен ерекшеліктерін бөліп қарастырады.

Мақалада екінші қозғалған мәселе шет тілін оқыту әдістемесінің ең өзекті проблемаларының бірі- білім алушыларда компенсаторлық құзыреттілікті қалыптастыру тиімділігі. Автордың ойынша, білім алушыларда компенсаторлық құзыреттілікті қалыптастыру және желідегі пайдаланушылар үшін тиімділігін арттыру, компенсаторлық қабілеттерді дамытатын әдістеме құру қажеттілігін туындатады.

Компенсаторлық қабілеттерді дамыту әдістемесін құру интернет-дискурста жүзеге асырылатындықтан, тілдік жетіспеушіліктің орнын толтыру және сан алуан ақпараттық-анықтамалық ресурстарды пайдалану әлеуметтік сипат алды, әрі әлеуметтік даму салаларындағы сапалы түрленулер аясында қарқынды түрде толықтырылды.

Кілтті сөздер: компенсаторлық құзырет, компенсаторлық қабілеттер, Интернет-дискурс, ақпараттық және коммуникациялық технологиялар, әлеуметтік желілер.

Кіріспе

Ақпараттық қоғам дамуының қазіргі кезеңінде тілдік білім беру саласындағы қазақстандық мемлекеттік саясатты қалыптастырудың жетекші

векторларының бірі отандық жоғары мектептің жинақталған тәжірибесі мен дәстүрлерін мейлінше сақтай отырып, Еуропалық Жоғары Білім Кеңістігіне кіру болып табылады. «Үш тұғырлы тіл» саясаты – елдің ертеңі үшін аса қажет. Мақсаты – көп ұлтты елімізде ұлтаралық татулықты сақтау, ұлттық-мемлекеттік біртұтастықты қалыптастыру, қазақстандық патриотизмді негіз ете отырып, ұлттың бәсекеге қабілеттілігін арттыру. «Үш тұғырлы тіл арқылы ғана Қазақстан тілдік саясаттың оң нәтижесін көре алады. Қазіргі таңда орыс және ағылшын тілдерін оқып-үйрену арқылы тілімізді, дінімізді, салт-дәстүрімізді әлемге паш етуге, мәдениетаралық қатынас негізінде ақпарат алмасу, білім үйрену, тәжірибе жинауға барлық мүмкіндік бар», – деп Елбасы ХХІ ғасырға тән бәсекеге қабілеттілік білімнен, оның ішінде компьютерлік сауаттылық, шет тілдерін білу және сананың ашықтығынан тұратынын атап өткен.

Берілген тапсырмаларды іске асыру аясында жоғары кәсіптік білімнің қолжетімділігін арттыруға және сапасын жоғарлатуға, білім алушылардың және профессорлық-оқытушылық құрамның академиялық мобильділігінің жағымды өсуіне, сондай-ақ заманауи еңбек нарығында сұранысқа ие мамандарды дайындауға бағытталған іргелі білім беру реформалары жүргізілген болатын. Осыған байланысты, шет тілін мәдениетаралық қарым-қатынас құралы ретінде заманауи ақпараттық және коммуникациялық технологиялардың көмегімен оқыту проблемасы өте өзекті болып отыр. Бұл орайда, методологиядағы түбегейлі өзгерістерге қарамастан, шет тілін оқытудағы негізгі мақсат шет тілдік коммуникативтік құзыретті барлық сан түрлі компоненттерімен бірге қалыптастыру болып табылады. Атап айтқанда, олар – лингвистикалық, дискурсивтік, әлеуметтік, әлеуметтік-мәдени және компенсаторлық құзыреттер. Әрі оны қалыптастыру шет тілін Интернет-дискурс аясында оқыту процесінде орасан зор маңызға ие, себебі тілдік міндеттердің жаңа вариативтік шешімдерін іздеу, өзінің нақты қарым-қатынас жағдайындағы коммуникативтік әдетін реттеу, коммуникация процесін жоспарлау және басқару дағдыларын қалыптастыруға бағытталған аса маңызды компенсаторлық қабілеттерді дамытуды көздейді. Интернет-дискурс аясында білім алушылардың коммуникативтік әдеттерін әлеуметтік желілердің мысалында зерделей отырып, компенсаторлық қабілеттерді дамытудың негізгі проблемалары мен ерекшеліктері қарастырылады. Көзбе-көз тілдесуден айырмасы, әлеуметтік желілерді пайдаланушылар дауыс тембрі, сөйлемнің бір бөлігіне акцент жасау, эмоционалдық реңк беру, сөйлеу тоны, дикция, ым және ишара сияқты қосалқы коммуникативтік құралдарды пайдалану мүмкіндігінен толықтай айырылған. Сәйкесінше, қарым-қатынас құралдарының жеткіліксіздігін арнайы символдарды немесе

әртүрлі қаріп форматтарын және оларды графикалық бояп қоюды пайдалану арқылы толықтырады.

Зерттеудің нысаны: шет тілін оқыту процесіндегі компенсаторлық қабілеттерді дамыту.

Зерттеудің пәні: интернет-дискурс аясында шет тілін оқыту.

Мақсаты: шет тілін оқытудағы негізгі мақсат шет тілдік коммуникативтік құзыретті барлық сан түрлі компоненттерімен бірге қалыптастыру болып табылады. Атап айтқанда, олар – лингвистикалық, дискурсивтік, әлеуметтік, әлеуметтік-мәдени және компенсаторлық құзыреттер.

Міндеттері:

– коммуникация процесін жоспарлау және басқару дағдыларын қалыптастыруға бағытталған компенсаторлық қабілеттерді дамыту;

– білім алушылардың коммуникативтік әдеттерін әлеуметтік желілердің мысалында зерделей отырып, компенсаторлық қабілеттерді дамытудың проблемалары мен ерекшеліктерін қарастыру;

Зерттеудің әдістері мен нәтижесі

Құзыреттілік тәсілді іске асыру аясында білім берудің екі деңгейлі үлгісіне көшу-көп жағдайда жоғары оқу орындарының түлектері сай келуі тиіс бірқатар талаптарды белгілеп берді. Сондай талаптардың бірі ретінде нормативтік құжаттарда толыққанды тілдік білім алу қажеттігі атап өтілген. Әлемдік қоғамдастықта халықаралық қатынастарды қарқынды түрде кеңейту, сондай-ақ Қазақстан Республикасының экономика, саясат және әлеуметтік даму салаларындағы сапалы түрленулер аясында, кәсіптік сипаттағы коммуникативтік міндеттерді шешу үшін шет тілінің қажеттілігі қарқынды түрде өсіп отырғаны байқалады (Н. И. Алмазова, В. А. Болотов және А. В. Хуторской т.б). Соған байланысты шет тілін оқытудың қолданыстағы әдістемелерін қайта қарау және білім алушылардың мүдделері мен қажеттіліктеріне сай келетін инновациялық құралдарды, әдістерді және оқыту формаларын енгізу қажеттілігі өте маңызды. Бұл тұрғыдағы революциялық бағыт шет тілін оқыту процесіне заманауи ақпараттық және коммуникативтік технологияларды (АКТ) кіріктіруді көздейтін тілдік білім беруді ақпараттандыру процесі болып отыр.

АКТ-ны пайдаланудың артықшылықтары олардың оқытушының күші азырақ жұмсалатын және оқу процесін қарқындырауға және оңтайландыруға қажетті аудиториялық уақыт үнемделетін әмбебап педагогикалық құрал ретінде пайдаланылатындығында жатыр [1]. Соңғы жылдары ақпараттық және коммуникациялық технологиялардың негізінде шеттілдік коммуникативтік құзыреттің әртүрлі аспектерін қалыптастыруға арналған өте көптеген әдістемелік жұмыстар пайда болғанын айта кету керек. Оларда авторлар АКТ

және мультимедиялық технологияларды пайдаланудың басымдығын атап өтеді [2; 3; 4; 5; 6; 7]. Бұл ретте білім алушыларда ақпараттық мәдениетті қалыптастыруға бағдарланған тұрақты компонент ретінде, сол сияқты шет тілінің мәдениетаралық және шеттілдік коммуникативтік құзыреттерді қалыптастыруға бағытталған оқу пәні ретіндегі ерекшелігін ескере отырып, вариативті компонент ретінде ұсынылған оқу мазмұнын іріктеу мәселесі аса маңызды болып қала бермек (Н. Д. Гальскова, Н. И. Гез, В. В. Сафонова, Е. Н. Соловова, И. И. Халеева, және А. Н. Щукин т.б).

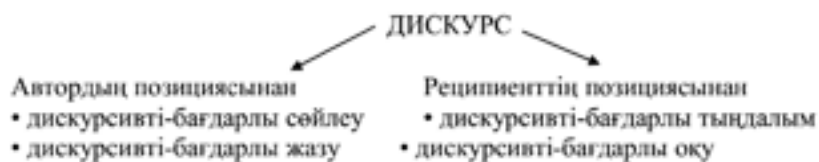
Біздің ойымызша, қазіргі кезде шет тілін оқыту әдістемесінің ең бір өзекті проблемаларының бірі білім алушыларда компенсаторлық құзыретті қалыптастыру болып табылады. Құзіреттіліктің осы түрі туралы айта келе, И. Л. Бим оны қалыптастыру қабілетің дамытуға және өзіңнің шет тілі біліміңнің жеткіліксіздігін жеңуге дайын болуға, тиісті қабілеттер мен дағдыларды дамытуға тікелей байланысты екеніне баса назар аударады. Бұл орайда, бірінші кезекте, айтылған сөзді қайта құрылымдау қабілетін дамыту, қандай да бір сөзді (білмеген жағдайда) оның синонимімен немесе сол ұғымның сипаттамасымен ауыстыру, сондай-ақ бейтаныс сөзге «қадалып қалмау» қабілеттерін дамыту қажеттігі туралы сөз болуда [8].

Компенсаторлық құзыреттің мазмұнын құрайтын қабілеттер блогы негізгі үш бағытты құрайды: тілдік және экстралингвистикалық болжамдарды пайдалану, тілдік жетіспеушіліктің орнын толтыру және сан алуан ақпараттық-анықтамалық ресурстарды пайдалану. Осылайша, мәселен, тілдік жеткіліксіздіктің орнын толтыруды ауызша және бейсезімдік құралдардың көмегімен жасауға болады. Ауызша құралдар субституция, редукция және перифраз болса, бейсезімдік құралдар – отыру не тұру қалпы, ишара, көзқарас және ым болып табылады. Жазбаша сөйлеуде сан алуан графикалық құралдарды пайдалану кеңінен таралған: жоспар, сурет, санмен белгілеу және т. б. Компенсаторлық қабілеттерді дамыту әдістемесін құру Интернет-дискурста жүзеге асырылатындықтан, ең алдымен, «дискурс» және «Интернет-дискурс» деген ұғымдарға толығырақ тоқталу қажет.

«Дискурс» ұғымын зерттеумен тек теориялық лингвистика шеңберінде ғана айналысып қоймай (Н. Д. Арутюнова, В. И. Карасик, Н. В. Попова, А. Н. Хомский және басқалар), одан бөлек көптеген басқа ғылыми-зерттеу бағыттары арқылы да өз тәсілдерін ұсынушы ғалымдар жетерлік. Лингвистикада дискурсті зерттеумен көптеген отандық және шетелдік ғалымдар айналысқан Бұл орайда «дискурске», көбінесе, шынайы қарым-қатынас жағдайындағы мәтін деген анықтама береді және оның көптеген өлшемдері бар деп саналады. Мәселен, егер дискурс туралы прагмалингвистика тұрғысынан айтар болсақ, онда ең алдымен,

коммуникативтік процесс қатысушыларының интерактивтік қызметін, ақпарат алмасуды, өзара ықпал етуді, коммуникативтік әдеттің сан алуан стратегияларын пайдалану мүмкіндігін баса көрсететінін айту қажет. Мұнда маңызды рөлді олардың шынайы қарым-қатынас жағдайына ауызша және бейсезімдік түрде енуі маңызды рөл ойнайды [9]. Кез келген табиғи феномен секілді, дискурсті де терең зерттеу барысында, оны жіктеу: типтерін және сан түрлі көріністерін анықтау туралы мәселе туындайды. Бұл жерде, функционалдық тәсіл тұрғысынан, дискурс оның функциясын талдау арқылы, тілдің әлеуметтік-мәдени мәнмәтіндегі функционалдылығын зерттеу арқылы қаралады. Дискурсті лингвостилистика тұрғысынан талдау тілдесу регистрлерін, жазбаша және ауызша сөйлеуді, олардың жанрлық түрлерімен бірге бөліп қарастыруға, сондай-ақ әртүрлі функционалдық стильдердің сипаттамаларын зерделеуге мүмкіндік береді. Алайда түбегейлі шектеулердің бірі ауызша және жазбаша дискурсті қарсы қойып салыстыру болып табылады. Әдетте, бұлайша шектеу ақпараттық хабарламаны жіберудің сан алуан арналарын анықтау есебінен жүргізіледі: ауызша дискурсте – акустикалық, жазбашада – визуалдық. Жазбаша дискурсті коммуникативтік процестің бір-бірінен кеңістіктік және уақыттық шектермен ажыраған және визуалды байланыс жасай алмайтын қатысушыларының арасында визуалды ақпаратты беру құралы ретінде қарау барысында, коммуниканттардың тілдесудің эмоциялық, мәнерлілік, интонациялық қырларын сипаттап беруге деген талпынысының себебі шығады. Заманауи АКТ-ні шет тілін оқыту процесіне кіріктіру ғылыми-техникалық прогрестің жылдам даму қарқындарына тікелей байланысты.

Интернет желісінің қазіргі дауының негізгі ерекшеліктерінің бірі адамдар арасындағы сөйлесіп-тілдесуді ұйымдастыруға бағытталған әлеуметтік сервистер мен қызметтердің (Веб 2.0) пайда болуы ғана емес, кеңінен таралуы болып табылады. Бұл ерекше типтегі жазбаша дискурсті, атап айтқанда синхронды және асинхронды Интернет-коммуникациялардың құралдары бар жазбаша сөйлеуді, пайдалануды білдіреді. Когнитивті лингвистика саласындағы, дискурсті және оның тіл жүйесіндегі мәртебесін анықтау мәселесі бойынша зерттеулерді талдау дискурсті процестік құбылыс – «шын мәнінде, сөйлеу әдеті, дискурс авторының сөйлеудегі ниеттерін өзектендіру және белгілі бір сөйлеу жағдайында реципиенттің/реципиенттердің сол ниеттерді ашып түсіндіру процесі, ал бұл процестің нәтижесі мәтін болып табылады» деп қарау қажеттігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді [10]. «Дискурс» процесс ретінде қаралатындықтан және екі позициядан – автор мен реципиент позициясынан анықталатындықтан, дискурсивті-бағдарлы жазу, айтылым, тыңдалым және оқу туралы айтқан жөн [11; 12].

Сурет 1 – Дискурсивті-бағдарлы коммуникативтік процестер.

Бұл тұрғыдан негіз ретінде Интернет-дискурске И. В. Горбунованың берген анықтамасын алған жөн. Ол Интернет-дискурс дегенде когнитивті-желілік коммуникативтік кеңістікті түсінеді. Онда электронды беру арнасы және оларды вербалды құралдардың көмегімен құрылымдаудың және бағыттаудың гипермәтіндік механизмі және коммуникативтік ықпал ету арқылы, пайдаланушылардың бір-бірімен, сол сияқты пайдаланушылардың аталған кеңістікте ұсынылған кез келген типтегі мәтіндермен және хабарламалармен тілдік байланысы жүзеге асырылады [13]. Интернет ғаламдық желісінде өзіндік коммуникативтік жанрлар пайда болып, дамуын жалғастыруда, олардың негізгі тілдік белгісі жазуды және ауызша сөйлеуді синтездеу болып табылады. Интернет-коммуникациялардың таралуы сөйлеу типтерінің – ауызша және жазбаша сөйлеудің ең терең қарсылықтарының бейтараптануына алып келді және сөйлеудің жаңа ерекше түрін – Интернет-дискурс сөйлеуін тудырды. Чаттар, блог пен микроблог, вебфорум мен вебинарлар, электронды хаттар мен әлеуметтік желілерде сөйлеудің екі типінің де қасиеттерін өзіне біріктірген мәтіндер өндіріледі. Интернет-дискурстің әлеуметтік желілерде сөйлесу деген жанры бөлек қарастыруды қажет етеді.

Қорытынды

Қазіргі филология саласындағы басты бағыттардың бірі – интернет лингвистика. Бұл өз кезегінде әлеуметтік желінің тілдесімдік ортасымен тығыз байланысты. Сөйлеу әрекетінің түрлері қарым-қатынасқа түсіп отырған адамдар арасындағы байланыс негізінде бір мезетте жететін хабарламалар алмасу немесе ішкі пошта сервисінің көмегімен жүзеге асырылады. Сондықтан әлеуметтік желілердегі қарым-қатынастық процестерді зерттеу маңызды. Әлеуметтік желі арқылы тілдесім кезінде туындаған проблемаларды анықтау қажет-ақ. Мәселен, әңгімелесіп отырған адамның сөйлемдерін түсінбей қалу немесе сөйлем құрудағы, өз эмоцияларын жеткізу және тағысын тағы. Әдетте, осы тектес туындайтын проблемалар бейтаныс сөзді ауыстыра алмауға немесе оқиғаны таныс сөздермен сипаттай алмауға негізделеді. Біздіңше, сөйлесудің өнімді жағына

бағдарланған компенсаторлық қабілеттердің дамуын бақылауға болады. Төмендегі 1-кестеде сөйлесудің өнімді жағына бағдарланған компенсаторлық қабілеттер көрсетілген (сөйлеу қызметінің айтылым, жазу сияқты түрлері).

Кесте 1 – Тілдесудің өнімді жағына бағдарланған компенсаторлық қабілеттер

Электронды пошта	Чат (форум, ICQ)	Блог	Микро-блог	Әлеуметтік желілер	Қабілеттер
жазылым				айтылым	
+	+	+	+	+	синонимдерді пайдалану
+	+	+	+	+	субституттерді пайдалану
+	+	+	+	+	ассоциацияларды пайдалану
+	+	+	+	+	қайта сөйлем құруды пайдалану
+	+	+	+	+	аналогияны пайдалану
-	+	-	-	+	вербалды емес қатынас құралдарын пайдалану

Әлеуметтік желілердің пайдаланушылары Интернет-дискурсте шынайы тілдесу жағдайында қолданылатын дауыс тембрі, дикция, ым, ишара, эмоционалдық реңк беру сияқты қосалқы құралдардан мүлдем айырылған. Компенсаторлық құралдардың мұндай үлкен жеткіліксіздігін бейтаныс сөзді Интернет-дискурс аясында басқа бірдемемен толықтай ауыстыру мүмкіндігі көбінесе бола бермейтінімен түсіндіреді. Алайда бұлайша тілдесуде орнын толтыратын мимикалық құралдарсыз қиын болады. Эмоциялар тапшылығы бірінші кезекте эмоционалдық реакцияларды білдіретін құралдардың – «смайликтердің» (ағыл. Smile – «жымю») көмегімен жүзеге асырылып, кейіннен олар Интернет желісінде кеңінен таралды. Қазіргі таңда қолданысы ауқымды. Әріптерден, сандардан және символдардан құралған мұндай пиктограммалардың көмегімен эмоциялар ғана емес, көптеген ым, ишара да білдіріледі. Бұдан бөлек, тембр және сөйлемнің бір бөлігіне баса назар аударту үшін Интернет-дискурсте «капс» (ағыл. «Caps Lock» – пернетақтаның жоғарғы регистрін бұғаттау) құралы бар, онымен сөйлем немесе оның бір бөлігі бірінші бас әріптермен жазылады (дауыс тембрін көтеру ретінде бағаланады). Әлеуметтік желідегі дискурстің өзіне тән тағы бір ерекшелігі жалғаулық етістіктердің жиі түсіп қалуы болып табылады. Мысалы: «No I talking» немесе «How u doing?». Мұның себебі – ана тілінде мұндай жалғаулық етістіктердің болмауы. Бұған қоса, компенсаторлық құралдардың тағы бір айқын мысалы сөйлемдердің

ерекше құрылуы болып табылады. Мәселен, ағылшынша шақ түрлерінің ішінен ең жиі қолданылатыны «Simple» тобындағы уақыт жүйелері, тіпті грамматикалық тұрғыдан бұл қате болса да: «I met him today» (I have met him today) – «Мен оны бүгін кездестірдім». Мұның себебі, коммуниканттар сөйлеуді «қарапайымдандырып», түсінілуін жеңілдету үшін, қарапайым грамматикалық конструкцияларды пайдаланады.

Жоғарыда айтылғанды қорытындылай келе, шет тілін оқыту процесіне заманауи ақпараттық және коммуникациялық технологияларды кіріктіру, білім беру мүмкіндіктерін айтарлықтай кеңейтетінін, ал олардың әдістемелік потенциалы оқу процесінің қарқындылығын арттыруға мүмкіндік беретінін атап өту қажет, бұл өз кезегінде, тиісті оқу әдістемесін жасауды талап етеді [14; 15].

Пайдаланған деректер тізімі

1 **Евстигнеева, И. А.** Формирование дискурсивных умений студентов посредством современных интернет-технологий [Текст] // Журнал «Вестник». – М., 2013. – С. 3.

2 **Евстигнеева, И. А.** Методика развития дискурсивных умений студентов на основе современных информационных и коммуникационных технологий [Текст]: дис. ... канд. пед. наук. – М., 2013. – С. 14–15. [Электронный ресурс]. – <http://www.mggu-sh.ru> ВАК РФ <http://vak2e.gov.ru>

3 **Попова, Н. В.** К вопросу о развитии дискурсивной компетенции [Текст] // Журнал «Иностранные языки в школе». – М., 2011. – С. 74–80.

4 **Горбунова, И. В.** Функционально-стратегический потенциал англицизмов в Интернет дискурсе [Текст]: автореферат дис. ... канд. филол. наук. – Иркутск, 2011. – С. 14.

5 **Аязбаева, М. Ә.** Интернеттегі интерактивті қарым-қатынас [Текст] // «Жаңа Қазақстанға-бәсекеге қабілетті жастар» Студенттердің ғылыми-тәжірибелік конференциясының материалдары. – Семей, 2009. – 487 б.

6 **Сысоев, П. В., Евстигнеев, М. Н.** Формирование компетентности преподавателя иностранного языка в области использования информационных и коммуникационных технологий // «Высшее образование сегодня». – 2014. – С. 59–62.

7 **Сысоев, П. В.** Блог-технология в обучении иностранному языку // «Язык и культура». – 2012. – С. 115–127.

8 **Бим, И. Л.** Некоторые актуальные проблемы современного обучения иностранным языкам // «Иностранные языки в школе». – 2001. – С. 5–7.

9 **Байменова, Қ. С.** Некоторые особенности формирования коммуникативной компетенции у студентов педагогического вуза [Текст] // Республикалық ғылыми–әдістемелік және педагогикалық Журнал «ULT USTAZY» – «Teacher of nation». – Астана, 2016. – 181 б.

10 **Таубаева, Ш. Т.** Жоғарғы оқу орны студенттерінің ауызша және жазбаша ғылыми тілде жазу дағдыларын қалыптастырудың мәні мен мазмұны [Текст] // Республикалық ғылыми–әдістемелік және педагогикалық Журнал «ULT USTAZY» - «Teacher of nation». – Астана, 2016. – 211 б.

11 **Sysoyeva, P., Evstigneeva, I., Evstigneev, M.** The Development of Students' Discourse Skills via Modern Information and Communication Technologies. – M., 2015. – P. 115.

12 **Кочетова, Н. В.** Компьютерный дискурс и формы интернет-коммуникации [Электронный ресурс]. – http://esp-centr.sfedu.ru/documents_central/Statii/Kochetova_stat%27ya_.pdf

13 **Назарбаев, Н. Ә.** «Қазақстан жолы-2050»: бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ // «Егемен Қазақстан» газеті. – Астана, 2014, 17 қаңтар.

14 **Назарбаев Н. Ә.** «100 нақты қадам» – ұлт жоспары // «Егемен Қазақстан» газеті. – Астана, 2017, 14 наурыз.

15 **Абдуллаева, Р. М.** Ел болашағы күзиретті, саналы ұрпақ қолында // [Электронный ресурс]. – ҚР www.bilimnur.kz. – Алматы, 2016. – 230 б.

References

1 **Evstigneev, I. A.** Formirovanie diskursivnyh umenii studentov posredstvom sovremennyh internet-texnologii [Formation of discursive skills of students through modern Internet technologies] [Text] In Journal «Herald». – Moscow, 2013. –P. 34.

2 **Evstigneev, I. A.** Metodika razvitie diskursivnyh umenii studentov na osnove sovremennyh informacionnyh-kommunikacionnyh tehnologii [Method of developing discursive skills of students on the basis of modern information and communication technologies] [Text] : dis. ... Cand. Ped. Sciences. – Moscow, 2013. – P. 14–15. [Electronic resource]. – <http://www.mggu-sh.ru> BAK of the Russian Federation <http://vak2e.gov.ru>

3 **Popova, N. V.** K voprosu o razvitiu diskursivnoi kompetensii [To the issue of the development of discursive competence] [Text]. In Journal «Foreign Languages in School». – M., 2011. – P. 74–80.

4 **Gorbunova, I. V.** Funkcional'no-strategicheskii potencial anglicismov v Internet diskurse. [Functional-strategic potential of Anglicisms in the Internet

discourse] [Text] : author's abstract dis. ... Cand. Philol. Sciences. – Irkutsk, 2011. – P. 14.

5 **Ayazbayeva, M. A.** Internettegi interaktivti karym-katynastar [Interactive Communication on the Internet] [Text]. In Materials of the Scientific and Practical Conference of Students «New Kazakhstan – Competitive Youth». – Semey, 2009. – P. 487.

6 **Sysoev, P. V., Evstigneev, M. N.** Formirovanie kompetetnosti prepodovatelia inostrannogo yazyka v oblasti ispolzovanie informacionnyh-kommunikacionnyh tehnologii. [Formation of the competence of a foreign language teacher in the use of information and communication technologies. In «Higher education today». – 2014. – P. 59–62.

7 **Sysoev, P. V.** Blog-tehnologia v obuchenii inostrannomy yazyku. [Blog-technology in learning a foreign language]. In «Language and culture.» 2012. – P. 115–127.

8 **Bim, I. L.** Nekotorye aktual'nye problemy sovremennogo obuchenia inostrannym yazykam [Some pressing problems of modern learning of foreign languages]. In «Foreign languages in school». – 2001. – P. 5.

9 **Baymenova, K. S.** Nekotorye osobennosti formirovanie kommunikativnoi kompetencii y studentov pedagogicheskogo vuza [Some features of the formation of communication competence among students of the pedagogical university] [Text]. In Republican scientific, methodical and pedagogical Journal – «ULT USTAZY» – «Teacher of nation». – Astana, 2016. – P. 181.

10 **Taubayeva, S. T.** Zhogargy oku orny studentterinin auyzsha zhane zhazbasha gylymi tilde zhazu dagdylaryn kalyptastyrudyn mani men mazmuny [The essence and content of the formation of the skills of university students writing in oral and written scientific language] [Text]. In Republican scientific, methodical and pedagogical Journal – «ULT USTAZY» – «Teacher of nation». – Astana, 2016. – P. 211.

11 **Sysoyeva, P., Evstigneeva, I., Evstigneev M.** Kazirgi zamangy aqparattyq-kommunikacialyq tehnologialardyn ko'megimen oqushylardyn diskurs dagdylaryn damyту [The Development of Students' Discourse Skills via Modern Information and Communication Technologies]. – Moscow, 2015. – P. 115.

12 **Kochetova, N. V.** Kompjuterlik diskurs zhane Internet bailansynyn nysandary [Computer Discourse and forms of Internet communication [Electronic resource]. – http://sfedu.ru/documents_central/Statii/Kochetova_stat'ya_.pdf

13 **Nazarbayev, N. A.** «Qazaqstan zholy-2050» : bir maksat, bir mudde, bir bolashak. [Kazakhstan Way-2050 : common goal, common interests, common future]. In Newspaper Egemen-Kazakhstan. – Astana, 2014, 17 january.

14 **Nazarbayev, N. A.** «100 naqty qadam»-Ultytk zhospar [«100 concrete steps»– National Plan. In Newspaper Egemegeen-Kazakhstan. – Astana, 2017, 14 march.

15 **Abdullayev, R. M.** El bolashagy quziretti, sanaly urpaq qolynda [The future of the country, in the hands of a competently conscious generation] [Electronic resource]. – www.bilimnur.kz. Kazakhstan. – Almaty, 2016. – P. 230.

Материал 15.12.20 баспаға түсті.

Н. Х. Ахтаева¹, Г. К. Исмаилова², Б. Н. Азимбаева³

Развитие компенсаторных умений в процессе обучения иностранному языку в рамках интернет-дискурса

¹Павлодарский педагогический университет,
Республика Казахстан, г. Павлодар;

^{2,3}Университет Шакарима,

Республика Казахстан, г. Семей.

Материал поступил в редакцию 15.12.20.

N. H. Akhtayeva¹, G. K. Ismailova², B. N. Azimbaeva³

Development of compensatory skills in the process of learning a foreign language within the framework of internet discourse

¹Pavlodar Pedagogical University,
Republic of Kazakhstan, Pavlodar;

^{2,3}Shakarim University,

Republic of Kazakhstan, Semey.

Material received on 15.12.20.

Статья предназначена для обучающихся в процессе обучения иностранному языку и развития компенсаторных умений в рамках интернет-дискурса на примере социальных сетей. Изучая коммуникативное поведение обучающихся в рамках Интернет-дискурса на примере социальных сетей, авторами выделяются ключевые проблемы и особенности развития компенсаторных умений.

Также в статье анализируются эффективность одной из наиболее актуальных проблем современной методики обучения иностранным языкам, формирование компенсаторной компетенции у обучающихся. По мнению авторов, формирование и повышение эффективности компенсаторной компетенции у обучающихся и пользователей сети

интернет порождает потребность построения методики развития компенсаторной компетенции.

Поскольку построение методики развития компенсаторных умений осуществляется в рамках Интернет-дискурса, компенсация языкового дефицита и использование различных информационно-справочных ресурсов получило социальное признание, и были активно дополнены, а также введены качественные преобразования в сферах социального развития.

Ключевые слова: компенсаторная компетенция, компенсаторные умения, Интернет-дискурс, информационные и коммуникационные технологии, социальные сети.

The article is devoted to the development of compensatory skills in the process of learning a foreign language within the framework of Internet discourse on the example of social networks. By studying the communicative behavior of students within the Framework of Internet Discourse on the example of social networks, the authors highlight the key problems and features of the development of compensatory skills.

The article considers the effectivity of one of the most pressing problems of modern method in learning foreign languages, the formation of compensatory competence among students. According to the author's opinion, the formation and efficiency of compensatory competence in students and users of the Internet creates the need to build a method of developing compensatory competence.

As the construction of the method of developing compensatory skills is carried out within the framework of Internet discourse, the compensation of language shortages and the use of various information and reference resources has received social recognition, and have been actively complemented by qualitative changes in the areas of social development.

Keywords: compensatory competence, compensatory skills, Internet discourse, information and communication technologies, social networks.

Теруге 29.12.2020 ж. жіберілді. Басуға 11.01.2021 ж. қол қойылды.

Электронды баспа

2,93 Мб RAM

Шартты баспа табағы 38,0.

Таралымы 300 дана. Бағасы келісім бойынша.

Компьютерде беттеген З. С. Исакова

Корректорлар: А. Р. Омарова

Тапсырыс № 3720

Сдано в набор 29.12.2020 г. Подписано в печать 11.01.2021 г.

Электронное издание

2,93 Мб RAM

Усл.п.л. 38,0. Тираж 300 экз. Цена договорная.

Компьютерная верстка З. С. Исакова

Корректор: А. Р. Омарова

Заказ № 3720

«Toraighyrov University» баспасынан басылып шығарылған

Торайғыров университеті

140008, Павлодар қ., Ломов к., 64, 137 каб.

«Toraighyrov University» баспасы

Торайғыров университеті

140008, Павлодар қ., Ломов к., 64, 137 каб.

8 (7182) 67-36-69

e-mail: kereku@tou.edu.kz

www.vestnik.tou.edu.kz